

چه باورهای غلط حقوقی و قضایی در مورد احضار و تأمین کیفری وجود دارد؟

معمولاً اگر ادعای وقوع جرمی مطرح شود و بعد از بررسی و تحقیقات بازپرس دلیل کافی برای وقوع بزه و انتساب آن به متهم، وجود داشته باشد



معمولاً اگر ادعای وقوع جرمی مطرح شود و بعد از بررسی و تحقیقات بازپرس دلیل کافی برای وقوع بزه و انتساب آن به متهم، وجود داشته باشد، بازپرس اقدام به احضار متهم می نماید و بعد از حضور ممکن است تأمین کیفری گرفته شود؛ و منظور از گرفتن تأمین کیفری این است که متهم باید کفیل (ضامن) یا وثیقه ای معرفی نماید والا بازداشت خواهد شد که در اصطلاح عامیانه به آن ضامن می گویند. اینکه الان می گویند در محکمه و دادسرا متهم ضامن بدهد؛ منظورشان همین تأمین کیفری است.

به گزارش «تابناک» در خصوص احضار و تأمین کیفری چهار باور غلط حقوقی در بین مردم رایج است:

باور اول در خصوص مقدمات تأمین کیفری است که همان احضار متهم است. در این رابطه باوری بین مردم شکل گرفته که هر وقت شکایتی طرح کردند، اعتقاد دارند طرف شکایتشان که به آن متهم می گویند همان لحظه احضار شود. درحالی که قانوناً مرجع قضایی و بازپرس دادسرا به صرف شکایت، اجازه احضار متهم را ندارند بلکه باید بعد از شکایت ابتدا تحقیقاتی انجام دهد و ادله کافی را به دست بیاورد بعد اگر به این نتیجه رسید که دلیل کافی است، متهم را احضار کند؛ نه همان لحظه اول طرح شکایت. پس یک دوره زمانی طول می کشد تا این ادله تحصیل شود. ممکن است یک هفته یا دو هفته یا بیشتر طول بکشد و این فاصله ای که از زمان طرح شکایت تا احضار متهم وجود دارد را در نگاه عامیانه بعضاً می گویند رسیدگی نشد یا بررسی صورت نگرفت. درحالی که ماده ۱۶۸ قانون آیین دادرسی کیفری قاضی را مکلف کرده بعد از اینکه شکایت طرح شد اول تحقیقاتش را کامل کند، اگر دلیل کافی بود متهم را احضار کند.

باور غلط دوم در خصوص مرجع احضار متهم است. اساساً احضار متهم بدون اینکه قاضی دستور بدهد، صورت نمی گیرد. پس در نگاه عامیانه بعضی این اعتقاد را دارند؛ به محض اینکه به کلانتری رجوع کردند متهم باید احضار شود و توسط کلانتری هم احضار شود. این نگاه، یک نگاه غیردقیق است و بحث دقیق تر آن این است که اگر شکایتی شد کلانتری رأساً و بدون اجازه مقام قضایی، حق احضار متهم را ندارد. کلانتری یا پاسگاه باید مدارک، ادله و شکوائیه شاکی را بگیرد و نزد مقام قضایی (دادستان یا بازپرس) ببرد. اگر قاضی دادگستری دستور احضار متهم را صادر نماید کلانتری فقط این دستور را اجرا می نماید. پس احضار از سوی کلانتری بدون دستور قضایی امکان ندارد. همچنین قاضی هم ابتدایه ساکن نمی تواند دستور احضار متهم را بدهد بلکه حتماً باید یک سری ادله جمع آوری شود تا بتواند فرد را احضار کند.

باور سوم مرحله بعد از حضور متهم است. در حال حاضر احضاریه متهم از طریق سیستم های رایانه ای و نرم افزاری قوه قضائیه انجام می شود که به آن سامانه ثنا می گویند. اما برخی از مواقع به صورت سنتی هم احضار انجام می شود. به این صورت که احضاریه توسط قاضی تنظیم و برای ابلاغ به کلانتری ارسال می شود. وقتی این اتفاق می افتد و متهم حاضر می شود سومین باور غلط شکل می گیرد و آن این است که مردم اعتقاد دارند اگر متهم کلانتری رفت، می تواند در کلانتری ضامن بسپارد یا به اصطلاح حقوقی، تأمین کیفری را در کلانتری تودیع نموده و آزاد شود. درحالی که این باور کاملاً مغایر قانون است. تنها مرجعی که می تواند ضامن یا تأمین کیفری بگیرد؛ دادسرا یا دادگستری به معنی عام است. به هیچ وجه مأمورین کلانتری، رئیس کلانتری یا سایر نیروهای نظامی و انتظامی حق گرفتن تأمین کیفری ندارند. قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۹۲ صراحتاً این را منع کرده و حتی قضات نیز حق ندارند که اختیار اخذ تأمین را به ضابطین دادگستری تفویض کنند. پس حتماً دادن ضامن باید نزد قاضی باشد لذا اگر متهمی را بعد از وقت اداری جلب کردند یا متهم بعد از وقت اداری حاضر شد، نمی تواند در کلانتری ضامن و کفیلی داد، یا وثیقه ای سپرد و سپس آزاد شود بلکه حتماً باید پرونده به دادگستری ارسال شود و حسب مورد قاضی مربوطه، تأمین کیفری اخذ کند.

باور چهارم معمولاً ریشه در الفئات فیلم ها و سریال های تلویزیونی است و متأسفانه در ساخت سریال ها به مبانی قانونی توجه نمی شود و اطلاعات غلطی به جامعه تزریق می گردد. این باور آن است که معمولاً در نگاه عمومی جامعه، منظور ضمانت یا تأمین کیفری، سپردن وثیقه آن هم سند ملکی است. به این صورت که اگر کسی نیاز به ضامن داشته باشد، می گویند بنچاق سند را ببرید و بگذارید تا متهم آزاد شود.

یکی از اطلاعات غلط این است که کسی اگر توسط مرجع انتظامی دستگیر شد فردی بیاید بنچاق سند خانه و ملکش را

به عنوان ضمانت در کلانتری بگذارد و فرد را آزاد کند. این امر کاملاً خلاف قانون است. اساساً در توقیف ملک یا در وثیقه گذاشتن «بنچاق» توقیف نمی شود بلکه باید ملک در اداره ثبت اسناد و املاک توقیف شود.

در ابتدا گفتیم که نیروی انتظامی نمی تواند ضامن بگیرد فقط قاضی می تواند ضامن بگیرد و قاضی هم برای ضمانت با اصل سند کاری ندارد. اصل سند فقط از این جهت لازم است که یک کپی از آن در پرونده قرار بگیرد و مشخصات ملک از آن استخراج شود تا ضمن مکاتبه با اداره ثبت، ملک توقیف سندی شود یعنی؛ در اداره ثبت توقیف شود تا امکان نقل و انتقال وجود نداشته باشد. پس اینکه گفته می شود بنچاق سند را آوردیم این بنچاق سند را شما تحویل بگیرید و متهم را آزاد کنید، این خلاف مقررات است و عملاً هم هیچ وقت اتفاق نمی افتد و این باور غلط هست

این نکته هم باید اضافه شود که، چون باید سند در اداره ثبت توقیف شود؛ بنابراین عملاً امکان اخذ تأمین کیفری از نوع وثیقه ملکی فقط در وقت اداری امکان پذیر است مگر در شهرستان هایی که کارمند کشیک در اداره ثبت برای موارد خاص وجود دارد و الا خارج از وقت اداری اگر کسی وثیقه ملکی معرفی کند باید تا اول وقت اداری روز یا روز های بعد تحمل کند تا اداره ثبت باز شود و مکاتبه لازم انجام نهایتاً ملک در ثبت توقیف شود. بعضی از مواقع مشاهده می شود، چون بنچاق را خارج از وقت می آورند و امکان توقیف سند وجود ندارد، نارضایتی هایی شکل می گیرد؛ درحالی که یک چنین نارضایتی به جهت اجرای قانونی شکل می گیرد که مصوب مجلس شورای اسلامی است.